

УДК 74.01/.09

ЧОРНИЙ КОЛІР В ХХ СТОЛІТТІ

Студ. О. В. Данилюк, БДк1-15

Науковий керівник доц. І. В. Давиденко

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Головною метою дослідження вживаності й соціально-естетичного значення чорного кольору в одязі впродовж ХХ століття було визначення динаміки змін цього значення в залежності від політико-економічних й соціально-культурних процесів та модних напрямків кожного десятиліття з 1900 по 1999 роки.

Для досягнення поставленої мети перш за все необхідно було ретельно вивчити об'єкт та його історію зокрема. Опираючись на літературні джерела та предмети образотворчого мистецтва періоду ХХ століття прослідкувати моменти «найвищого» і «найнижчого» сприйняття сучасниками кольору і проаналізували фактори, що так чи інакше формували це сприйняття соціумом.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом мого дослідження став чорний колір. Протягом історії людства чорний завжди залишався одним з найбільш популярних і безсумнівно був найбільш спірним кольором.

Результати дослідження. Значення цього, здавалося б простого кольору змінювались століття за століттям і навіть частіше. Зокрема в ХХ столітті символіка чорного кольору коливалась від найбільш полярних значень як в політиці, так і в моді. Так на початку століття, після пуританських настроїв ХІХ ст. чорний сприймався як колір жалоби й смирення, що вже в наступному десятилітті змінили спочатку авангардисти, потім дизайнери та зрештою щораз міцніші політичні ідеології. У зв'язку з рухом спочатку анархістів, потім «чорних сорочок» і німецьких націонал-соціалістів чорний колір мав однозначно негативне значення в військовий період та в середині ХХ століття.

Пізніше «чорний» став інструментом сегрегації в США, що не допомагало реабілітувати символіку кольору після війни, а починаючи з 60-х років чорний став знаковим для неформальних молодіжних течій, субкультур та кримінальних угруповань. В 70-х чорний перехопили панки, у 80-х – металісти, а в 90-х чорний став знаком гранжу. Звичайно, чорний все ще вважався елегантним та вишуканим кольором, втім така характеристика здебільшого була виключенням, аніж правилом. Для більшості сучасників чорний в другій половині ХХ ст. це бунт і супротив системі. З початком нового тисячоліття чорний частково втратив свою винятковість, набувши більш позитивного значення розкоші, загадковості й самодостатності, втім контекст складений в попередньому столітті так чи інакше впливає на сприйняття кольору сьогодні (Рис. 1).

Під час роботи над проектом проведено пошукові дослідження, вивчаючи зокрема значення чорного кольору не тільки в модній індустрії, а також в символіці політичних партій, соціальних рухів і повсякденних речей, предметів промислового дизайну.

Актуальність та новизна проведеного дослідження полягає в розкритті символіки чорного кольору і того, як вона трансформувалась, головним чином акцентуючи увагу на тому, чому відбувались ці зміни. Чому саме чорний колір був і обожнюваним і ненависним в межах одного століття і чим це обумовлено. Новим було й те, що роль такого об'єкта як колір в модній індустрії було розглянуто через фактори з цією індустрією не пов'язані, як от військові події, громадянські рухи й політична пропаганда. Все те, що на перший погляд не має відношення до моди впливає на неї і на наше сприйняття матеріальних речей безпосередньо.

Результатом дослідження стало розкриття символізму чорного кольору впродовж десятиліть, визначення моментів сприйняття, несприйняття та нейтрального ставлення суспільством, спираючись на умовно позитивне й негативне значення кольору.

Сучасні матеріали і технології виробництва виробів
широкого вжитку та спеціального призначення
Художнє моделювання костюма

Рис. 1 – Чорний колір в ХХ столітті

Висновки. Необхідно зазначити, що не дивлячись на неоднозначну оцінку кольору в масовій культурі, високому мистецтві й промислового дизайну, чорний завжди був і залишиться одним з найпопулярніших кольорів саме завдяки цій багатогранності значень й трактувань, що так легко змінювали один одного. Адже саме така здатність до переосмислення робить колір, як інструмент художньої виразності, універсальним.

Ключові слова: чорний колір, символізм, ХХ століття, масова культура, мода.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пастуро М. Черный. История цвета ; пер. с фр. Н. Кулиш. Москва: Новое литературное обозрение, 2017. 168 с.
2. Месяц С. В. Иоганн Вольфганг Гёте и его учение о цвете (Часть первая). Москва: Кругъ, 2012. 464 с.
3. Дмитриева Н. А. Загадки мира моды: Очерки о культуре моды. Донецк: Сталкер, 1998. 464 с.
4. Valerie Mendes, Amy de la Haye (2010) Fashion since 1900, Thames and Hudson Ltd, London [in English]
5. Gage, John. Color and meaning: Art, science, and symbolism. Univ of California Press. 1999. 320 p.